

таким же отношением находятся пара контрарных и пара субконтрарных суждений.

В отношении соотнесенности и обоюдности находятся *достоверность переноса истинности* от общего суждения к подчиненному ему частному суждению и *достоверность переноса ложности* от частного суждения к ложности починающего общего суждения. Перенос истинности с частного суждения на общее возможен тогда и только тогда, когда наличествует кафолическая связь между субъектом и предикатом суждения, как в примере «Все лебеди дышат кислородом».

СПИСОК ИСПОЛЬЗОВАННЫХ ИСТОЧНИКОВ

1. Асмус В. Ф. Логика / В. Ф. Асмус. — М. : Огиз, Государственное издательство политической литературы, 1947. — 287 с.
2. Уёмов А. И. Основы практической логики с задачами и упражнениями / А. И. Уёмов. — Одесса. — 1997. — 380 с.
3. Аристотель. Категории Соч. в четырех томах./ Аристотель ; сост. С. Л. Свирский. — М. : Мысль, 1978. — Т. 2 — 686 с.
4. Милль Д. С. Система логики силлогистической и индуктивной / Дж. Ст. Милль. — М. : Издание магазина «Книжное дело», дом Бенкендорф, 1899. — 781 с.
5. Челпанов Г. Учебник логики / Георгий Челпанов — М.: б. и., 1908. — 194 с.
6. Орлов Е. / Кафолическое в теоретической философии Аристотеля / Е. Б. Орлов. — Новосибирск.: Наука. Сибирская издательская фирма Российской Академии наук, 1996. — 220 с.

Торохтій М.А. – викладач філософії Херсонського інституту Міжрегіональної академії управління персоналом.

УДК: 165

ПОЯСНЕННЯ ТА ПОЯСНЮВАННЯ¹

Логіка аналізу проблеми пояснення показує, що в дослідженні пізнавальної процедури пояснення потрібна чітка методологічна дистинкція її динамічного та статичного аспектів. Це дає змогу розрізняти пояснення та пояснювання.

Ключові слова: дедуктивно-номологічна модель пояснення, експлананс, експланандум, пояснення, пояснювання.

Логика анализа проблемы объяснения свидетельствует о том, что в исследовании познавательной процедуры объяснения, нужна чёткая методологическая дистинкция её динамического и статического аспектов. Это дает возможность различить объяснение-результат и объяснение-процесс.

Ключевые слова: дедуктивно-номологическая модель объяснения, экплананс, экпланандум, динамика объяснения, статика объяснения.

Logic of analysis of problem of explanation testifies that in research of cognitive procedure of explanation, the clear methodological distinction of it dynamic and static aspects is necessary. It enables to distinguish an explanation-result and explanation-process.

¹ Автор спирається на «Український правопис. Проект найновішої редакції» Інституту української мови НАН України (Київ, 1999).

Keywords: *deductive-nomological model of explanation, explanance, explanandum, explaining, explanation.*

Проблематикою пояснення цікавилися з давніх-давен. Відомо, що вже Аристотель визначав пояснення як логічне міркування. Він, зокрема, розрізнявав силогізми про те що – ϵ і про те, чому ϵ [1, с. 319]. Однак, безпосередньо поясненням зацікавилися лише у XX сторіччі, – після того як були надруковані дослідження філософів позитивістського напрямку: Дж. Ст. Міля, К. Поппера, К. Гемпеля і П. Оппенгейма та барона фон Врігхта [2,3]. Найбільшого розголосу в науковому співтоваристві, стосовно проблеми пояснення, набула саме стаття Гемпеля – Оппенгейма «Логіка пояснення» 1948 р., у якій було остаточно сформульовано класичну модель наукового пояснення, і, яка отримала назву «дедуктивно-номологічної». Ця свідчить про те, що формальний бік пояснення було досить добре вивчено. Крім того, було також вказано і на можливість змістовного аналізу пояснення [4, с. 132 – 162], що, відповідним чином, зумовило методологічну потребу розрізнявати статичку та динаміку в процедурі пояснення. І якщо статика, наразі, досить ретельно відпрацьована, проте динамічний аспект пояснення, потребує подальших досліджень. Одним з можливих напрямків плідної розвідки пояснення, його динамічного аспекту, є розрізнення «пояснення» та «пояснювання». Обґрунтування цієї тези і є метою статті.

Нагадаємо суть класичної дедуктивно-номологічної (DN) моделі пояснення, винахідниками якої вважаються К. Поппер (Popper), К. Гемпель (Hempel), та П. Оппенгейм (Oppenheim). Згідно з переконаннями цих авторів (DN) моделі пояснення – Гемпеля та Оппенгейма – пояснити будь-яку подію означає дати відповідь на питання: «чому вона, ця подія відбулася?». Для того, щоб це зробити необхідно встановити, зафіксувати дедуктивний зв'язок між двома типами тверджень – експланандумом – xpd – (пояснювальним) та експланансом – xrp – (пояснюючим). Під експланандумом розуміється твердження, що описує подію, яку треба пояснити, а під експланансом – сукупність положень (засновків), що залучаються для того, аби здійснити пояснення. Експлананс має обов'язково містити у собі універсальний закон L (або низку універсальних законів $L_1, L_2, \dots L_n$) і твердження-положення (висловлювання або судження) про антецедентні умови цього явища (події) $C_1, C_2, \dots C_k$. Отже, сенс номологічного (від грець. – *nomos* – закон) пояснення полягає в тому, щоб деяку подію (наприклад – розривання нитки), зафіксовану описовим фактуальним твердженням (або висловлюванням), підвести під загальне положення (судження) – закон. – «Завжди, якщо нитка навантажується понад межу її міцності, тоді вона (нитка) розривається». «Таким чином, – зазначає Карл Поппер, – для повного каузального пояснення необхідні висловлювання двох різних видів: 1) універсальні висловлювання, тобто гіпотези, які мають властивості природніх законів, та 2) сингулярні висловлювання, які відносяться тільки до специфічної обговорюваної події і які я називатиму «початковими умовами» [2, с. 83]. Отже, пояснити якість явище, в методологічному сенсі, означає підвести це явище під закон, с.т. – категоричне судження. Оскільки ж будь-яке явище завжди фіксується тільки поодиноким твердженням, відтак пояснення, набуває структури, аналогічної до структури дедуктивного висновку; у такому висновку, думка рухається від судження загального, до одиничного (часткового). Власне, на ґрунті подібності структури пояснення до структури дедуктивного висновку, цю модель і було поіменовано «дедуктивною». Спрощена схема цієї моделі пояснення має наступний вигляд:

Завжди, якщо С, тоді і Е і С
отже – Е.

Після, переконливої статті Гемпеля–Оппенгейма «Дослідження з логіки пояснення» (рік публікації – 1948), науковий світ цілком прийняв запропоновану дедуктивно-номологічну модель наукового пояснення. З тих часів, праці Поппера, Гемпеля та Оппенгейма «з проблеми пояснення стали класичними» [5, с. 305]. І навіть зараз простежується домінування у сучасній методології пізнання виключно цієї концепції наукового пояснення [6, с. 241].

Проте, не зважаючи на це, (DN) модель пояснення викликає певні зауваження, що впливають з наступних міркувань.

По-перше: слід пам'ятати, що автори цієї моделі пояснення – Поппер, Гемпель та Оппенгейм – за своїм основним науковим фахом – логіки. А в ті часи, коли створювалася (DN) модель, логіка, як відомо, була зайнята переважно дослідженнями структури *результатів* якихось пізнавальних процесів, але не структури самих цих *процесів* безпосередньо. Відтак, з цього факту, несамохіль напрашується висновок, про те, що у самому поясненні необхідно чітко розрізнявати два об'єкти можливого дослідження:

Пояснення як результату пізнавальної процедури – статика;

Пояснення як процес тієї ж процедури – динаміка.

По-друге: філософи роблять логічний аналіз безпосередньо статичного аспекту пояснення, досліджуючи результат пояснювальної процедури. Відповідно, залишається осторонь філософського аналізу сфера змістовного міркування, коли в пошуках пояснюючого закону думка рухається начеб то у зворотньому напрямку. На це, свого часу, звернув увагу Є.П.Нікітін, який, зосереджуючись на процесуальному аспекті пояснення, критикує (DN) модель пояснення саме з його динамічних позицій [4]. – Власне пошук експланансу, за нашим міркуванням, і є найбільш цікавим з методологічної точки зору.

По-третє, щодо самого твердження про дедуктивну природу пояснення, то воно слушне лише по відношенню до *статичності* пояснення, але цього не можна стверджувати щодо його *динамічної* форми буття. У зв'язку з цим, стосовно форм існування пояснення, слід зауважити, що процедура пояснення – не обов'язково відбувається тільки у вигляді підведення під закон (під універсальне твердження), але це також і самий пошук (цих тверджень) як такий. На цьому поземі, до речі, виокремлюється самостійна категорія так званих пошукових пояснень [7, с. 39 – 47].

Ці логіко-критичні конструктивні висновки стосовно природи пояснення, за нашим міркуванням, стали можливими внаслідок двох обставин: 1) розмежування статичного і динамічного аспекту пояснення (подальші дослідження нам покажуть, чи змішували їх класики? Можливо філософи просто абстрагувалися від процесуальності, зосереджуючись виключно на його логічній формі); 2) фіксації дослідницької думки на динамічному аспекті пояснення, а саме – на пояснюванні.

Тепер гляньмо на ту логіко-методологічну ситуацію, у якій діяли класики, створюючи свою модель (DN) пояснення. Це дозволить отримати інструмент за допомогою якого з'явиться можливість визначення чіткої дистинкції між динамічним та статичним аспектами пояснення, обабіч цього це дасть нам остаточні і вичерпні знання щодо коректності критичних зауважень на адресу філософів-класиків.

Почнемо з того, що праці класиків філософії науки писалися переважно англійською мовою. В англійській мові дієслово «to explain» – перекладається як «пояснювати»; від нього походить і іменник «explanation» – «пояснення». Цей іменник, в залежності від контексту має подвійне значення:

1) Твердження, положення (statement), яке пояснює, – тобто пояснення як результат (статика);

2) як акт, або процес пояснення, – зрозуміло, що тут вже йдеться за пояснення – процес (динаміка) [8 та 9 сл. «explanation»].

Таким чином, за своїм пріоритетним значенням (в усіх словниках переклад слова надається згідно його пріоритетного значення) «explanation» означає пояснення, як статистику (і це домінуюче, – головне його значення). Натомість, коли треба підкреслити саме процесуальність (пояснення), – зробити наголос на його динамічній формі, тоді цей іменник вживається у формі герундія (the gerund) [10, с. 159]. У такому випадку маємо не «explanation» – це ж статика, – а «explaining» і це вже – динаміка [там само: 8,9]. Як бачимо, в англійській мові існує досить чітка, не тільки контекстуальна, а й граматична, дистинкція пояснення-результату і пояснення-процесу. – Але ж, відомо, що на той час, логіки зосереджували зусилля лише на дослідженні структур результатів пізнання. – Примітно, що ця дистинкція простежується і в інших мовах, зокрема – у грецькій, де знаходимо:

объяснение має два еквіваленти-значення: $\epsilon\acute{\xi}\eta\gamma\|\eta\sigma\eta$ та $\epsilon\acute{\xi}\eta\gamma\eta\sigma\epsilon\iota\varsigma$:

$\epsilon\acute{\xi}\eta\gamma\|\eta\sigma\eta$ – 1) объяснение, разъяснение; 2) $\delta\acute{\iota}\nu\omega$ $\epsilon\acute{\xi}\eta\gamma\eta\sigma\epsilon\iota\varsigma$ – давать объяснение [11, с. 124], – тобто тут пояснення як положення, як результат. А $\epsilon\rho\mu\eta\nu\epsilon\acute{\iota}\alpha$ – 1) толкование, трактовка; 2) исполнение (роли, песни и т.п.) от $\epsilon\rho\mu\eta\nu\epsilon\acute{\iota}\omega$ – 1) толковать, трактовать; 2) исполнять (роль, песню и т.п.), – тут, цілком зрозуміло, що пояснення має виключний смисл процесу.

Таке ж саме відмежування статичної форми від динамічної знаходимо і в болгарській мові, де: «объяснение с1. *действие* (курсив М.Т.) **обясня'ване**; 2. *не действие* (курсив М.Т.) **обясне'ние**, – в любви и т.д.» [12, с. 565]. Є таке розрізнення і в нашій, українській мові, де також статичні і динамічні форми отримують чіткого розмежування. Так, «пояснення» як результат – так і буде, але коли ми акцентуємося на динаміці, виокремлюючи саме процесуальність, тоді вживаємо слово «пояснювання» [13, с. 286 – 287]. В такому випадку бачимо, що в українській мові, як і в інших, немає труднощів із визначенням змістовного, семантичного контексту: йдеться про результат – говоримо «пояснення», а фокусуємося на процесі – тоді кажемо «пояснювання».

Відомо, що в деяких інших мовах, зокрема в російській, зазначена граматична дистинкція відсутня, – в одному слові змішується як динамічний так і статичний контекст – «**объяснение**»: 1) **процесс** действия по глаголу объяснитъ, объясняют, объясниться, объясняются. 2) **результат** такого

процесса; причина, разъясняющая что-либо [8, «объяснение»]. Коментарі зайві, одне й те ж слово, в залежності від контексту, набуває вжитку у різних значеннях. У логічному словнику А.А. Івіна перед нами класичне розуміння пояснення як положення (statement), як результату певного виду пізнавальної діяльності, що саме (статичку пояснення) й досліджували раніше згадані класики філософії науки – Поппер, Гемпель, Оппенгейм [14, с. 241 – 243]. З цієї лінгво-семантичної невизначеності, цілком природним є той факт, що культурологічний напрям тяжіє до протилежного змісту пояснення. Читаємо: «Объяснение – познавательная-аналитическая процедура» ... яка щільно пов'язана із процедурою розуміння, які – «Выступая как универсальные интеллектуальные операции процессов (курсив М.Т.) познания они их взаимопределяют и дополняют. Обе процедуры в разных формах и с неодинаковой частотой используются в процессах познания как в естественно-научных, так и в гуманитарных науках» [див. 15]. – Себто, культурологічну думку більше цікавить, не стільки «пояснення» скільки «пояснювання»; але російській мові бракує власних ресурсів зафіксувати цей факт і вона не диференціює, не розрізняє результат і процес, «пояснення» і «пояснювання». Порівняй, наприклад, рос.: «возмущение Урана» (два в одному) і процес і результат; укр.: «збурення Урану» – результат, «збурювання Урану» – процес; рос.: «пайка» – знову – два в одному (процес дії + результат цієї дії); укр.: «лютовання» – результат, «лютування» – процес і т.д. Тому, постає нагальна необхідність в особливій зовнішній акцентуації чіткого розмежування процесу і його результату для російськомовної публіки. Проте справа не тільки в цьому, але й у тому, що праці науковців – Поппера, Гемпеля та Оппенгейма – з (DN) моделі пояснення спричинюють неабияку купу критичного матеріалу на свою адресу. Наприклад Нікітін піддає нищівній критиці (DN) модель пояснення, відзначаючи, відсутність безпосередньої дедуктивної структури, як такої, цього виду пояснення [4]. Нікіфоров А.Л., також, зсуюючи наголос на змістовне міркування, визначає «свій недолік» (DN) пояснення, вказуючи на те, що ця модель ідеально підходить для пояснення природничих подій та фактів, але вона мало придатна для наук, що мають справу із поясненням людських дій. В якості більш релевантного виду пояснення і демонстрації принципової можливості альтернативних моделей пояснення, він наводить так званий «раціональний» вид пояснення, який, у свою чергу, запропонував ще Вільям Дрей (Gray), також, критикуючи цю модель. Зміст його критики полягає в тому, що при поясненні вчинку деякої історичної особи, історик намагається розкрити ті мотиви, якими керувався діючий суб'єкт і показати, що у світлі цих мотивів вчинок був розумний (раціональний) [16]. – Дійсно, цей вид пояснення більше підходить для суспільствознавчих дисциплін, але його уразливість полягає у розпливчастих стандартах раціональності. – В етногеографічному і часовому (історико-культурному) вимірі відповіді на таку категорію питань: «що таке істина?» або «що є добрим, а що поганим?» тощо, під час дуже сильно розбігаються; соціокультурні стандарти не є такими сталими та універсальними як, скажімо, наукові. Підкреслюючи зазначений критичний аргумент «раціонального» пояснення Нікіфоров надає його модифікований вид – «інтенційне», або «телеологічне» пояснення. Сенс інтенційного пояснення (від лат. intentio – прагнення, напруга, сумління, ревність, змагання) – розкрити «інтенцію суб'єкта, його прагнення досягти цілі та усвідомлення ним засобів досягнення цієї цілі» [там само]. Знаряддя такого виду пояснення слугує, так званий практичний силогізм, який має наступний вигляд:

«Агент А бажає відкрити вікно.

Він усвідомлює, що для цього йому необхідно виконати певні дії.

Тому, агент А виконує таку дію» [там само].

Критичний матеріал дедуктивно-номологічної моделі пояснення невпинно, наче снігова куля, зростає. У контексті такої критики філософи-класики виглядають, дещо незрозуміло. Відтак, може скластися враження, що вони (нічого?!) не знали про інший – динамічний аспект пояснення. Чи так це насправді? – Ми відкидаємо думку, що ці філософи-науковці (нічого) не знали про подвійну природу пояснення. І стверджуємо: вона була їм відома, але вони свідомо і цілеспрямовано абстрагувалися від процесуального аспекту пояснення, сконцентрувавшись виключно на його статичності. Такий висновок, за нашим міркуванням, впливає з того, що англійське «**explanation**» від лат. «**explanatio**», яке безпосередньо вживали філософи у своїх працях, за подвійного його тлумачення, у словниках, розподіляє своє змістовне навантаження таким чином, що в першу чергу це поняття означає саме результат, статичну форму. «Пояснення» 1) а) пояснение, разъяснение (факт, довод) [8] – «**lucid, rational, simple explanation**» – «понятное, логичное, простое объяснение» – і це головне, пріоритетне його значення; а вже у другу чергу – «б) объяснение – *процесс* – курсив М.Т., – в ходе которого даются пояснения» [там само, «**explanation**»] – як пояснювання, як акт, подія. Натомість, коли треба підкреслити саме процес пояснення, то це, окрім герундія, також адекватним чином, в

англійській мові, робиться за допомогою іменника «**explication**» від лат. «*explicatio*». Це поняття, на відміну від «*explanation*», більшу частину свого змістовного навантаження розподіляє саме на процесуальний семантичний аспект свого значення. Читаємо: **explication 1) the act or process of explicating** (виділено М.Т.); 2)...; 3)... [8, En-En, En-Uk, En-Ru] (звернемось до будь-якого відповідного словника); або візьмемо субстратний аналог цього слова, з латини: «**explicatio**» – 1. Розкручування, розмотування (*rudentis*); витлумачення (*naturae*); виклад, пояснення (*familiarum*); філос. розгортання (бога), розвиток; 3)... [17, с. 245]. Тобто «*explication*», в першу чергу, – «пояснювання» і це його головне, пріоритетне, процесуальне, значення, а «пояснення» – підпорядковане, другорядне. Неможливо припустити, аби філософи не знали цих особливостей своєї мови. Отже, якби йшлося про процес пояснення, тоді, скоріш за все, було б вжито не «експлананс» та «експланандум», а – «експліканс» та «експлікандум». Натомість, все було зроблено саме навпаки, це означає, що автори дедуктивно-номологічної моделі пояснення аналізували саме логіку результату пояснення, – його статичний бік, свідомо абстрагуючись від динаміки. На нашу думку, у вивченні статичного аспекту пояснення, вони зробили абсолютно вичерпне дослідження. У світлі цього стає зрозумілим, що критичні зауваження (наприклад Є.П. Нікітіна та інших дослідників) на адресу дедуктивно-номологічної концепції пояснення не зовсім коректні, оскільки здійснюється з процедурного (динамічно-процесуального) куту зору, с.т. з позицій пояснювання.

Під час дослідження будь-якого предмету науковцю слід враховувати, а отже і розрізнявати, дві ситуації, які в залежності від вибору відповідним чином скеровують його дослідницьку діяльність. Треба зважати на те, що предмет його дослідження, перш ніж постати перед ним у тому вигляді, у якому він його сприймає, пройшов певний шлях розвитку до саме цього спостережуваного емпіричного становища; і те що цей шлях розвитку, на момент, дослідження цієї речі наразі закінчено. Отже, у дослідженні будь-якого об'єкту необхідно розрізнявати динамічний аспект цієї речі, тобто історію її утворення та статичний бік, коли ця річ презентується перед нами як результат цього утворення. Відтак, коли ми досліджуємо пояснення вкрай важливо враховувати цю особливість будь-якого об'єкта мати як статичну так і динамічну структуру, отже – розмежовувати в поясненні його динаміку і статику. Знаменно, що особливість речей мати зазначену подвійну природу належним чином віддзеркалюється, у природній мові.

Підсумуємо: оскільки пояснення складається із статичного і динамічного аспекту, а класики аналізували саме його статичний бік, зробивши вичерпне його дослідження, натомість динамічна структура пояснення залишається ще досі своєрідною «*terra incognita*»; крім того, як бачимо, філософи, створюючи (DN) пояснення абстрагувалися від його динаміки, досліджуючи лише його статику, відтак критика класичної моделі пояснення є певною мірою некоректною оскільки стосується саме динаміки від чого, як ми бачили, абстрагувалися філософи. Критичні зауваження здебільшого вказують не на недоліки дедуктивно-номологічної моделі пояснення, а на недослідженість саме динамічної сфери цієї пізнавальної процедури. Таким чином методологічна потреба розрізнявати пояснювання і пояснення актуалізується як ніколи.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аристотель. Аналитики. – Мн.: Современное слово, 1998. – 448 с.
2. Поппер К. Логика и рост научного знания: Избранные работы / пер.с англ., сост. и общ. ред. В.Н. Садовского. – М.: Прогресс, 1983. – 302 с.
3. Wright G. H. Von. Explanation and Understanding. – London, 1971, Philosophical papers. Vol. 1,2,3. – Oxford, 1982,1983,1984.
4. Никитин Е.П., Никитина А.Г. Эмпиризм и функциональный анализ науки // Философия науки, Вып. 2: Гносеологические и методологические проблемы. – М.: 1996. – 274 с., – С. 132 – 162.
5. Философия: Энциклопедический словарь / под ред. А.А.Ивина. – М.: Гардарики, 2004. – 1072 с.
6. Ивин А.А., Никифоров А.Л. Словарь по логике. – М.: Туманит, изд.центр ВЛАДОС, 1997. – 834 с.
7. Афанасьев О.І. Проблема розуміння в структурі наукового пояснення // Філософська думка, 1986, №1 – С. 39 – 47.
8. АВВУУ Lingvo 12. Три мови [Електронний ресурс]: Електронний словник. – К.: АБІ Україна, 22006. – 2 селекторних диски (CD-ROM); Windows 2000/XP.
9. X-Translator DIAMOND гігант [Електронний ресурс]: перекладач. – К.: Промт. 2003 – 2006. – 1 електронний диск (CD-ROM): 16 Мб. RAM Windows 98/ME/NT 4 (SP-3 и выше)/2000/XP.

10. Беляева М.А. Грамматика английского языка: Учебн. для неязыковых вузов. – 7-е изд., испр. – М.: Высш.шк., – 1984, – 319 с.
11. Сальнова А.В. Греческо-русский и русско-греческий словарь / А.В. Сальнова. – 6-е изд. доп. и испр. – М.: Рус. - яз. – Медиа, 2005. – 711с.
12. Русско-болгарский словарь / руско-български речник: 50000 слов / Сост. С.К. Чукалов. – М.: Гос.изд.иностр.и нац.словарей, – 1962. – 1139 с.
13. Російсько-український словник: Близько 45000 слів / Уклали О.І. Скопненко, Т.В.Цимбалюк. – Кю: Довіра, 2002. – 632 с.
14. Ивин А.А., Никифоров А.Л. Словарь по логике. – М.: Туманит, изд. центр ВЛАДОС, 1997. – 834 с.
15. Культурология. XX век: Энциклопедия в двух томах / Глав.ред.и сост. С.Я.Левит. – СПб.: Университетская книга, 1998 – (объяснение).
16. Никифоров А.Л. Философия науки: история и методология. М.: Дом интеллектуальной книги, 1998, – С. 131 – 190.
17. Литвинов В.Д. Латинсько-український словник. – К.: Українські пропілеї, 1998. – 712 с.

Фатхутдинова Е.В. - кандидат юридических наук, доцент, декан юридического факультета Киевского университета туризма, экономики и права, заслуженный юрист Украины.

УДК 378:165.742

ИДЕЯ ОПЕРЕЖАЮЩЕГО ЮРИДИЧЕСКОГО ОБРАЗОВАНИЯ В УКРАИНЕ

У статті розглянуті принципи випереджальної юридичної освіти в Україні на основі розгляду принципів розвитку освіти, запропонованих на початку ХХ ст. відомим російським фахівцем в галузі філософії освіти Олександром Новіковим.

Ключові слова: випереджальна юридична освіта, правова освіта, фахівець-юрист.

В статье рассмотрены принципы опережающего юридического образования в Украине на основе рассмотрения принципов развития образования, предложенных в начале ХХ в. известным русским специалистом в отрасли философии образования Александром Новиковым.

Ключевые слова: опережающее юридическое образование, правовое образование, специалист-юрист.

The principles of leading juridical education in Ukraine based on reviewing of principles of development of education proposed by famous Russian specialist in the field of philosophical education of the beginning XX century Olexander Novikov are considered in the article.

Key words: leading juridical education, legal education, specialist-lawyer.

Формирование демократического общества в Украине обеспечивается, в том числе, и высокопрофессиональными юристами. По большому счёту, демократия – это верховенство закона, который с одной стороны, обеспечивает дисциплину и организованность в обществе, с другой стороны, регламентирует поведение людей облачённых властью, и остальных представителей общества.

В этой связи, приоритетным направлением развивающейся системы образования должно стать юридическое образование, призванное обеспечить высокий профессиональный уровень адвокатов, юристов-консультантов, судей и других представителей судебно-исполнительных инстанций, а также внедрение демократических принципов в общество.

Целью работы является рассмотрение основных направлений опережающего образования в Украине для учебных заведений различного уровня аккредитации, специализирующихся на